

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Pakket energie-unie

(2015/C 423/12)

Rapporteur:	Pascal MANGIN (FR/EVP), lid van de regioraad van de Elzas
Referentiedocument:	„Een kaderstrategie voor een schokbestendige energie-unie met een toekomstgericht beleid inzake klimaatverandering” COM(2015) 80 final en „Bereiken van een streefcijfer van 10 % voor de interconnectie van elektriciteit — Het Europese elektriciteitsnet voorbereiden voor 2020” COM(2015) 82 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Voornaamste stellingen

1. onderstreept dat voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie, de lidstaten, de lokale en regionale overheden er gezorgd moet worden voor een strikte handhaving van de bestaande wetgeving inzake de interne markt en energie- en klimaatbeleid.
2. Energie is een centraal onderdeel van het Europese integratieproces (Verdrag van Parijs, 1951, Euratom-Verdrag van 25 maart 1957). De keuze tussen de verschillende energiebronnen en de algemene bevoorradingsstructuur blijven een zaak van de lidstaten (artikel 194 VWEU), maar meer coördinatie op EU-niveau is absoluut geboden voor een goed functionerende energiemarkt, een groter concurrentievermogen en de stap naar duurzame energie en voorzieningsveiligheid in alle gebieden van de Unie.
3. De energie-unie bestaat uit vijf gelijkwaardige dimensies, overeenkomstig de conclusies van de Europese Raad van 20 maart 2015.
4. Het CvdR is ingenomen met de goedkeuring door de Commissie van het niet-wetgevende pakket „energie-unie”, dat een echte stap voorwaarts is naar een tussen de lidstaten beter geïntegreerde energiemarkt en een kader biedt voor een breder debat over de actuele knelpunten van het energiebeleid, thema's die het Comité van de Regio's in zijn recente beleidswerk en adviezen over duurzame energie, betaalbare energie, competitieve energie en de energievoorzieningszekerheid al heeft aangesneden.
5. De Commissie wordt verzocht in de aanstaande wetsvoorstellen voor de energie-unie het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel in acht te nemen.
6. Gewezen zij op het aandeel van geïmporteerde energie op de handelsbalans van de EU en haar toenemende afhankelijkheid van derde landen.
7. In dit verband zouden wetgevingsinitiatieven genomen en infrastructuurprojecten gerealiseerd moeten worden om de buitensporig grote importafhankelijkheid van de lidstaten van afzonderlijk leveranciers adequaat aan te pakken.
8. Het Europese elektriciteitssysteem verkeert thans in een overgangssituatie. Qua vermogen is er grotendeels sprake van overproductie omdat er intermitterende hernieuwbare energie bij komt, waardoor hogere eisen worden gesteld aan reservestroom en veel oudere krachtcentrales moeten worden vervangen, maar tegelijkertijd geeft de voorzieningszekerheid aanleiding tot enige zorg, die snel aandacht verdient.
9. De toegenomen productie van hernieuwbare energie heeft geleid tot een daling van Europese groothandelsprijzen en de winstgevendheid van de traditionele wijze van productie, die soms paradoxaal uitmondde in de heropening van kolencentrales en dus in een stijging van de CO₂-uitstoot. Er bestaan onder meer immers momenteel onvoldoende adequate mechanismen om de investeringen te stimuleren die het systeem doeltreffender en duurzamer kunnen maken.

10. Het Comité vindt in de gepresenteerde documenten geen aanwijzingen voor de oplossing van één van de kernvragen: Hoe kunnen langetermijninvesteringen worden afgestemd op de hoge volatiliteit ten gevolge van de voortschrijdende opening van de markt? Dit raakt bijvoorbeeld water- en pompcentrales net zozeer als moderne, zeer efficiënte, op gas werkende wkk- en gas- en stoominstallaties.

11. De elektriciteitsmarkt staat voor grote uitdagingen: de voortdurend dalende groothandelsprijzen geven niet de volledige kosten weer van de ontwikkeling en modernisering van de infrastructuur; verder moet die markt voortbouwen op de bestaande hulpbronnen en infrastructuur in de verschillende lidstaten waarbij er oog voor moet bestaan dat sommige spelers grensoverschrijdend of zelfs op Europese schaal actief zijn.

12. De eindprijs voor elektriciteit neemt voor de Europese burger toe, als gevolg van grote investeringsbehoeften, stijgende belastingen, steun voor hernieuwbare en andere energie en monopolistische prijsbepaling, maar ook door verborgen subsidies voor fossiele en andere vormen van niet-duurzame energie.

13. Het is cruciaal het Europees beleid voor de bestrijding van de opwarming van de aarde aan het energiebeleid te koppelen. Het CvdR merkt op dat een goed werkende koolstofmarkt die tot een daadwerkelijke prijs voor CO₂ leidt en meer energie-efficiëntie en investeringen in duurzame energie de doeltreffendste instrumenten zijn om te komen tot de gewenste investeringen in een groene koolstofarme economie.

14. Er moet een einde worden gemaakt aan „subsidieshoppen” door de energiekosten volledig te internaliseren en door opheffing van het gebrek aan evenwicht tussen allerlei steunprogramma's en subsidies. De Commissie wordt verzocht om richtsnoeren en aanbevelingen voor de harmonisatie van die programma's, subsidies en fiscale prikkels in de Unie.

15. Het Comité acht het zeer bezwaarlijk dat de risico's en objectieve nadelen van kernenergie volledig weggemoffeld worden. Als beweerd wordt dat de EU „wereldwijd de veiligste nucleaire technologie” bezit, dan wordt een schijnveiligheid gesuggereerd, terwijl de gevaren van kernenergie niet vermeld worden. Ook de uitspraak dat de EU ervoor moet zorgen dat de strengste normen voor de verwerking van atoomafval worden nageleefd, suggereert dat nucleair afval daadwerkelijk verwerkt wordt. Volgens de huidige stand van de techniek echter kan het atoomafval slechts opgeslagen worden; van feitelijke verwerking is geen sprake. Het probleem van de verwerking wordt dus alleen maar opgeschort, maar zeker niet opgelost.

16. Helaas wordt kernenergie zeer onevenwichtig behandeld en ongepast positief en in hoge mate onkritisch beoordeeld. Op tal van plaatsen in de tekst wordt het begrip „CO₂-arm” als codewoord voor atoomenergie gebruikt; zouden met dit begrip op de eerste plaats hernieuwbare energiebronnen worden bedoeld, dan zou het begrip „hernieuwbare CO₂-arme energie” gebruikt worden. De indruk wordt gewekt alsof atoomenergie nodig is om koolstof te verwijderen; door de terugdringing van CO₂ aan nucleaire energie te relateren, wordt een bedenkelijk verband gelegd ten aanzien van de aan het begin geschetste keuzevrijheid van de lidstaten voor energie.

17. Verheugend is het voorstel tot hervorming van de regeling voor de emissiehandel (ETS) en benadrukt dat de energie-unie hand in hand moet gaan met een verbeterd systeem, omdat een slecht functionerend ETS zal leiden tot versnippering van de interne markt en afbreuk van gelijke kansen en dus weer in nationale maatregelen zal resulteren.

18. Het Europees energiebeleid is een belangrijke hefboom voor de territoriale samenhang op het niveau van de EU voor zover rekening gehouden wordt met de handicaps en voordelen van de regio's. De combinatie van sterke en zwakke punten van elke regio moet leiden tot een verbetering voor iedereen. Met name de overstap op CO₂-arme duurzame energie biedt in veel regio's enorme ontwikkelingsmogelijkheden en dat niet in het minst in regio's die momenteel achterblijven maar wellicht over veel duurzame-energiebronnen zoals zon en wind beschikken.

19. Het CvdR wil als institutioneel partner betrokken worden bij het onlangs gelanceerde debat over de energie-unie en wil met zijn beleidsaanbevelingen bijdragen aan de werkzaamheden van de andere instellingen, met name inzake de wetgeving en het bestuur van de energie-unie.

20. De lokale en regionale overheden spelen een belangrijke rol bij de verhoging van de energiezekerheid en de ontwikkeling van een gemeenschappelijke energiemarkt in de EU.

21. Het CvdR neemt ook kennis van de specifieke rol die in het pakket „energie-unie” is toegekend aan de lokale en regionale lichamen voor de inspanningen voor de energie-efficiëntie van gebouwen; verheugend is de inzet van de Commissie om de raamvoorwaarden te verbeteren voor de financiering van projecten voor energie-efficiëntie, ook op lokaal en regionaal niveau.

22. Het Comité wil nauwer betrokken worden bij de werkzaamheden van de Commissie, met name voor de opzet van een nieuw initiatief voor „financiering voor slimme gebouwen” en maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie in bestaande gebouwen.

23. Helaas wordt er niet naar lokale overheden verwezen voor essentiële gebieden van het pakket „energie-unie”, namelijk hernieuwbare energiebronnen, innovatie en technologie, voorzieningszekerheid en externe betrekkingen. Gepleit wordt voor een ruimere deelname van het Comité van de Regio's, alsook voor aandacht voor de beleidsaanbevelingen tijdens de voorbereiding door de Commissie van nieuwe, in het pakket geplande wetgeving.

24. Het welslagen van de energie-unie wordt afgemeten aan de meerwaarde, die behelst dat vrij energietransport, energiezekerheid en de transparantie van de energiesector bij concurrerende en redelijke prijzen worden gegarandeerd, want dit is de basis voor de modernisering van de energiesector, in het streven naar uitbreiding van de koolstofarme economie, die nodig is om de doelstellingen voor klimaatbescherming te halen. De energiezekerheid, de voltooiing van de interne energiemarkt en de modernisering van de infrastructuur zijn de kern van de energie-unie. Daarom moeten alle maatregelen om die unie tot stand te brengen op de versterking van deze centrale onderdelen gericht zijn.

25. Politieke steun op elk niveau is belangrijk voor een geslaagde uitvoering van Europees beleid: de verwezenlijking van de ambitieuze visie van een energie-unie zal een grote inzet vergen van EU-instellingen, de lidstaten, nationale parlementen, lokale en regionale lichamen, ondernemingen en burgers, elk op zijn eigen niveau en met inachtneming van ieders bevoegdheden.

26. Benadrukt zij de rol van lokale collectiviteiten als onontbeerlijke actoren van de energie-unie, vooral voor energiebesparing in het openbaar vervoer in en tussen steden, voor interregionale communicatiestrategieën, grensoverschrijdende infrastructuur voor energie, samenwerking voor nieuwe opslagtechnologieën, cofinanciering voor slimme en zuinige openbare gebouwen, goedkeuring van wetten voor een koolstofarme economie en besteding van EFSI-middelen voor grensoverschrijdende samenwerking voor hernieuwbare energie. Lokale en regionale overheden zijn soms eigenaren van opwekkingsinfrastructuur en als zodanig producenten van energie.

27. Het Burgemeestersconvenant is een goed voorbeeld van de bijdrage van lokale lichamen aan de uitvoering van duurzaam energiebeleid; het Comité van de Regio's heeft dit initiatief flink gesteund en meent dat het convenant beter benut moet worden als mogelijk instrument van de energie-unie en de energiedoelstellingen van de EU tot 2030. De Commissie wordt verzocht tot 2030 meer steun te verlenen aan het convenant om nieuwe ondertekenaars te vinden. Voorts wordt gepleit voor steun aan lokale en regionale initiatieven die niet onder dit initiatief vallen, maar op grond waarvan ambitieuze resultaten zijn bereikt. Hierbij valt te denken aan Eurocities en de Raad van Europese gemeenten en regio's.

De ambitieuze doelstellingen voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie tot 2030

Uitbreiding van de steun naar regionaal en lokaal niveau

28. Er moeten internationale, nationale en regionale ondersteunende structuren voor de lokale en regionale energie- en klimaatmaatregelen in het leven worden geroepen of worden versterkt. Dat kan zowel in het kader van het Burgemeestersconvenant als daarbuiten worden gedaan, middels samenwerking tussen lokale en regionale overheden, lidstaten, regio's, regionale energiebureaus enz.

29. Regionale samenwerking is één van de belangrijkste factoren voor de oprichting van een goed werkende, uniforme energiemarkt in de EU en van de energie-unie. De samenwerking moet verder worden uitgebreid en naar een hoger plan worden getild, vooral om grotere politieke prioriteiten te kunnen uitvoeren en om de werking van een echte energie-unie via regionale integratie te kunnen garanderen.

30. De maatregelen van de EU moeten niet alleen gericht zijn op grote steden omdat ongeveer 56 % van de steden klein en middelgroot zijn met tussen de 5 000 en 100 000 inwoners en een sterk accumulatief effect.

31. Hiertoe zou bijvoorbeeld kunnen worden gekeken naar een eventueel door het CvdR ondersteund territoriaal forum voor de Europese, lokale en regionale overheden, dat in nauwe samenwerking met het Burgemeestersconvenant zou kunnen worden opgericht, met een speciale afdeling voor de energie-unie, die goede praktijken op energiegebied en financieringsmogelijkheden zou kunnen verspreiden, onderzoek kan doen en methoden zou kunnen zoeken en promoten die het draagvlak onder Europese burgers versterken voor projecten in verband met de energietransitie.

32. Maatregelen op lokaal en regionaal niveau moeten gericht zijn op diversifiëring van leveranciers, hulpbronnen en aanvoerroutes. Daarom is het van groot belang dat ook op deze niveaus projecten van gemeenschappelijk belang (PCI's) worden uitgevoerd via stroomlijning van procedures, verstrekking van vergunningen enz.

33. Bij raadplegingen over PCI's moeten ook de standpunten van de betrokken regio's in aanmerking worden genomen.

Aandacht voor de inspanningen en bijdrage van de lokale collectiviteiten

34. Opgemerkt zij dat de lokale lichamen vaak vrijwillig ambitieuzere doelstellingen uitvoeren dan de doelstellingen uit de wetgeving van de Europese Unie.

35. Er zouden vrijwillige mechanismen voor bundeling van de vraag (gezamenlijke inkoop) moeten worden gecreëerd. De lokale en regionale overheden hebben hiermee al goede ervaringen opgedaan (gezamenlijke inkoop van energie).

36. De Commissie zou deze goede praktijken moeten beoordelen en er inspiratie uit moeten putten voor de wettelijke omschrijving van de doelstellingen van de energie-unie.

37. Het Comité stelt voor dat een territoriaal forum in nauwe samenwerking met het Burgemeestersconvenant de Commissie kan bijstaan in deze taak en de inspanningen van lokale autoriteiten kan vergaren, de nodige bekendheid aan die autoriteiten kan geven en ervoor kan zorgen dat die inspanningen verenigbaar en deugdelijk zijn.

Versterking en verbreding van de acties van het Burgemeestersconvenant

38. De aanpak op meerdere bestuursniveaus, die met succes is toegepast bij het Burgemeestersconvenant, zou moeten worden uitgebreid en in het kader van de energie-unie moeten worden toegepast op andere actiegebieden;

39. Het Comité van de Regio's is bereid bij te dragen aan de uitwerking van de strategie voor het Burgemeestersconvenant voor na 2020.

40. In het wettelijk kader van de lidstaten en eventueel gelet op aanstaande gemeenschappelijke wetgeving is de uitwisseling van energiegegevens cruciaal tussen de belangrijkste partners in de energiesector die betrokken zijn bij de ontwikkeling, het beheer en de uitvoering van projecten en de energiebedrijven op lokaal en regionaal niveau, met inbegrip van energieagentschappen, netwerkbeheerders, waarnemingsposten en ondernemingen, met het oog op de tenuitvoerlegging en monitoring van actieplannen voor duurzame energie, met gebruikmaking van de lokale gegevens voor de berekening van de basisinventaris.

De ultraperifere gebieden tot echte proeftuinen voor de energietransitie maken

41. Het karakter van ultraperifere gebieden is specifiek, maar meestal zijn zij niet aangesloten op een elektriciteitsnet en zijn ze daardoor afhankelijk van kostbare steenkolenenergie, terwijl zij over veel opties voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie beschikken.

42. De Commissie zou ultraperifere gebieden bij innovatieve projecten moeten begeleiden om van deze gebieden echte proeftuinen voor de energietransitie te maken.

De financiering van projecten voor energie-efficiëntie/duurzame energie op lokaal en regionaal niveau

Beschikking over goed presterende financiële instrumenten

43. Op de eerste plaats komt de samenwerking met de andere instellingen, met het oog op betere regelgeving en financiële voorwaarden voor lokale en regionale investeringen in duurzame energie. Zeer belangrijk zijn ook de succesvolle initiatieven van de EIB en verdere samenwerking bij financieeltechnische maatregelen.

44. Het is van belang de financiële instrumenten, met name voor energie-efficiëntie, CO₂-arme technologie en duurzame energie in het vervoer en voor gebouwen beter te promoten, met name op lokaal niveau, zoals het komende initiatief van de Commissie voor „slimme financiering voor slimme gebouwen”, dat het Comité van de Regio's als een grote stap voorwaarts beschouwt.

45. De Commissie wordt verzocht goede praktijken op lokaal niveau te verzamelen en te benutten ten behoeve van de energie-efficiëntie van gebouwen en van de ontwikkeling van innovatieve en doeltreffende financiële mechanismen en synergieën in het kader van de middelen van de EBWO, de EIB en andere financieringsprogramma's van de EU. Naast hogere efficiëntie van de bouwschil moet de aandacht daarbij ook uitgaan naar terugdringing van de energiebehoefte door lokale en collectieve oplossingen, zoals stadsverwarming en -koeling.

46. In dit verband moeten fondsen en financiële instrumenten van de EU en de EIB niet alleen grote infrastructuurprojecten steunen, maar ook projecten van geringere omvang in verband met hun waarde voor de plaatselijke gemeenschappen.

47. Dit beleid zal vaak afhangen van de mobilisering van particuliere middelen. Daartoe moet het regelgevingskader geharmoniseerd en gewaarborgd worden, waarbij innovatie zich moet kunnen ontwikkelen om de consument betere en goedkopere diensten te kunnen bieden.

48. Overheidsinvesteringen in de opwekking van hernieuwbare energie zouden danig in de knel komen als de plannen van de Commissie zouden doorgaan. Het ambitieuze doel om het aandeel van hernieuwbare energie in de gehele EU tot 2030 te laten stijgen tot minstens 27 % is bij ondersteuning van uitsluitend marktgebaseerde mechanismen die de interne energiemarkt niet mogen verstoren, nauwelijks mogelijk omdat hiermee de speelruimte voor lidstaten, alsook voor het regionale en lokale niveau, aanzienlijk beperkt wordt.

49. Toepassing en stimulering van hernieuwbare energiebronnen moet in alle lidstaten mogelijk blijven. Centralisatie en sturing in de gehele Unie zou ertoe leiden dat veel hernieuwbare energiebronnen in de lidstaten niet meer gestimuleerd zouden kunnen worden. Daardoor zou de behoefte aan interconnectie aanzienlijk toenemen. Vormen van regionale hernieuwbare energie mogen niet benadeeld worden.

50. De Commissie zou ervoor moeten zorgen dat de nieuwe richtsnoeren voor staatssteun geen extra lasten veroorzaken voor lokale en regionale projecten voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie of voor de lokale modellen die rondom slimme netwerken („smart grids”) en de opslag worden gebouwd en die niet met de grote exploitanten kunnen concurreren.

Aandacht voor de consumenten op de interne energiemarkt

51. Het is verheugend dat de Commissie een mededeling over een „New deal voor de energieconsument” heeft uitgebracht, omdat deze betrekking heeft op gebieden die het Comité van de Regio's in recente adviezen als essentieel heeft bestempeld voor het energiebeleid, met name de actieve inbreng van de consumenten in het energiesysteem. Wel wijst het Comité er nogmaals op dat energiearmoede en bescherming van kwetsbare gebruikers op Unieniveau moeten worden aangepakt.

Bevordering van energie-efficiëntie om het energieverbruik terug te dringen

52. De doelstelling van de Europese Unie om de opties voor energie-efficiëntie in de bouwsector beter te benutten is essentieel. Maatregelen op dit gebied zouden ertoe moeten leiden dat de energierekening van de bewoners van gebouwen daalt terwijl ook de CO₂-voetafdruk van de Unie en haar afhankelijkheid van energie-import kleiner worden.
53. De steun voor doeltreffende woningsisolatie kan in hoge mate bijdragen aan de bestrijding van energieschaarste en op lokaal niveau banen scheppen.
54. Dit beleid kan slechts volledig slagen als het op grote schaal wordt toegepast.
55. De doeltreffendheid van deze maatregel is afhankelijk van zowel de ambitieuze doelstellingen voor de energiestaat van dienst als van de nauwe samenwerking tussen de lokale lichamen en de bewoners.

Beschikking over een doeltreffende regeling ter bescherming van de consument

56. Regelgeving is een essentieel onderdeel van een goed werkende energiemarkt, evenals de invoering van een prijssignaal, met het oog op een optimale situering van de infrastructuur en de productiemiddelen, alsook om gezamenlijke acties mogelijk te maken voor het optimaliseren van de kosten voor energiegebruikers. Verder zou een uitsplitsing van de energietarieven ter wille van vergelijking voor transparantie van de concurrentievoorwaarden zorgen.
57. Vanuit consumentenoogpunt is het fundamenteel ervoor te zorgen dat de gas- en elektriciteitsmarkt in de EU op transparante wijze functioneert. Er moet op gepaste wijze gebruik worden gemaakt van de hiertoe beschikbare instrumenten, zoals die welke worden geboden door de verordening betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (Remit). Het CvDR roept de Commissie op het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) vanaf 2016 een adequaat budget ter beschikking te stellen om zich van deze taak te kwijten.
58. De Commissie zou in het kader van de geplande wetgevingsinitiatieven een adequaat mechanisme moeten voorstellen voor voorafgaande controles van internationale overeenkomsten en handelscontracten, om te waarborgen dat die in overeenstemming zijn met het EU-recht en de EU-prioriteiten op het vlak van energiezuiverheid.
59. Gelet op het voorafgaande en in het kader van de herziening van de verordening inzake de veiligstelling van de aardgasvoorziening (SoS) moet de markt transparanter worden gemaakt.
60. De energiesector blijft een zeer kapitaalintensieve sector, wat op lange termijn stabiele regelgeving met zich meebrengt.
61. De groeiende productie van hernieuwbare energie, die van nature meer verspreid is, veronderstelt verspreide productielocaties en daardoor ook een sterke betrokkenheid van lokale lichamen. Hierdoor zal het met name mogelijk zijn de productie van energie binnen de EU op te voeren.
62. De Europese Unie moet de nationale regelgevende instanties ertoe bewegen om een vertegenwoordiger van de lokale overheden in hun organen op te nemen.
63. ACER zou een door het CvDR aangewezen vertegenwoordiger van een lokale overheid kunnen opnemen.

Bestrijding van de energiearmoede: een Europese prioriteit

64. Helaas neemt energiearmoede toe, de situatie waarin mensen in hun woning, maar ook voor hun verplaatsing, geen normale en regelmatige toegang hebben tot de nodige energiebronnen om hun behoeften te bevredigen.
65. Er zou een definitie van energiearmoede uitgewerkt moeten worden die rekening houdt met de specifieke situatie van de lidstaten van de Europese Unie, alsook Europese indicatoren om dit vraagstuk beter af te bakenen en aan te pakken.
66. Het forum van de regio's zou regelmatig bijeen moeten komen om energiearmoede te bespreken, lokale, nationale en Europese initiatieven te stimuleren en om praktische aanbevelingen te formuleren onder leiding van besluitvormers uit de politiek, van verenigingen en het bedrijfsleven.

67. De bestrijding van energiearmoede moet het resultaat zijn van het beleid dat gevoerd wordt op het gebied van energie-efficiëntie, met name aan de hand van maatregelen voor woningen van gezinnen met een laag inkomen, vervoer, onderwijs en de sociale sector.

68. De aanpak van de nijpendste situaties vereist een algehele benadering en die kan omvatten maatregelen op sociaal gebied, directe financiële ondersteuning, initiatieven betreffende informatie en advies, maar ook maatregelen van energiebeleid voor de lange termijn.

Slimme netwerken en meetapparatuur: instrumenten voor de consument

69. De invoering van een slim systeem moet beslist versneld worden, zowel voor de netwerken als voor de producent/consument, om het gehele systeem te optimaliseren en voor de invoering van slimme meetapparatuur, als essentiële katalysator voor een optimaal beheer van de vraag, met actieve inbreng van de consument. Het Comité herhaalt dat er in dit verband ook aandacht moet uitgaan naar zaken betreffende gegevensbescherming en -beveiliging.

Energie-infrastructuur: de tussen sommige staten vereiste verbindingen

70. Een volledig geïntegreerde interne energiemarkt met onderlinge verbindingen voor gas en elektriciteit zijn in de gehele EU van strategisch belang; het is van belang om na te gaan of de bestaande infrastructuur optimaal gebruikt wordt alvorens in nieuwe infrastructuur te investeren. In de eerste plaats zijn investeringen in slimme netwerken en een slim systeem geboden.

71. Het is van belang te investeren in energie-infrastructuur; het Comité van de Regio's wil graag betrokken worden bij de activiteiten van het forum voor energie-infrastructuur.

72. Het Comité onderstreept de noodzaak om te investeren in robuuste energie-infrastructuur om zo het risico van natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen te verkleinen. Het Comité herinnert eraan dat een veerkrachtige infrastructuur bouwen goedkoper is dan vernieuwen.

73. De infrastructuur wordt gefinancierd door de consument; daarom moet er worden uitgegaan van gedetailleerde kosten-batenanalyses en dienen er reële inspanningen te worden geleverd om burgers te informeren en te betrekken om binnen redelijke termijnen te zorgen voor een breed publiek draagvlak voor deze investeringen.

74. Met het oog op een optimaal functioneren van de solidariteitsmechanismen uit de verordening inzake de veiligstelling van de aardgasvoorziening (SoS) zouden grensoverschrijdende preventie- en noodplannen verplicht moeten worden gesteld. De definities van „beschermde afnemers” moeten in de zin van de SoS-verordening worden geharmoniseerd, om de mogelijkheden van de lidstaten elkaar bij een gasvoorzieningscrisis bijstand te verlenen, niet te beperken.

Erkenning van de bijdrage van lokale lichamen aan de waarborging van het elektriciteitsnetwerk

75. De lokale collectiviteiten zijn belangrijk voor de energieproductie via een optimale vestiging van productiemiddelen, met name door rekening te houden met het lokale energiepotentieel.

76. De innovatie op het gebied van hernieuwbare energie, zachte mobiliteit, modernisering van huidige energie-infrastructuur, de bouw van slimme elektriciteitscentrales en de opslag van koolstof en energie moet ook op lokaal niveau gestimuleerd worden.

77. Met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel zou de Europese Unie ten minste op regionaal niveau de uitwerking kunnen aanmoedigen van ontwikkelingschema's voor het energiesysteem. Op de samenhang hiervan zou op Europees niveau toezicht moeten worden gehouden.

Grensstreken veranderen in laboratoria voor de energie-unie

78. Het is jammer dat vanwege de grenzen en de uiteenlopende nationale wetgevingen veel grensgebieden hun energiepotentieel vaak niet geheel of helemaal niet kunnen benutten voor innoverende en duurzame oplossingen inzake energie en daarom stelt het Comité voor dat de Commissie werk moet maken van vrijwillige regionale benaderingen die gericht zijn op het wegnemen van negatieve grensoverschrijdende effecten.

79. De EU kan zo nodig regelgevende en regulerende structuren als de EGTS steunen die de verbinding van distributienetwerken aan weerszijden van de grens kunnen bevorderen en de energie-integratie kunnen optimaliseren.

80. De Europese Commissie zou regionale samenwerkingsprojecten voor distributie van energie specifiek moeten begeleiden en aanmoedigen.

81. De uitgaven van de Europese Unie voor grote grensoverschrijdende infrastructuur en het antwoord op de lokale behoeften zouden permanent in evenwicht moeten zijn om de lokaal opgewekte hernieuwbare energie nog beter te integreren in het netwerk en om tegelijkertijd slimme distributienetwerken te ontwikkelen.

Innovatie en onderzoek: innovatie, de hefboom voor energietransitie en werkgelegenheid

82. Onderzoek en innovatie zijn van strategisch belang voor de energietechnologie, met het oog op het geslaagd koolstofvrij maken van het energiesysteem van de EU, en bijgevolg, het terugdringen van de uitstoot.

83. De vorming van technologisch hoogwaardige industriële netwerken, in nauwe samenwerking met onderzoekscentra en universiteiten, die ten goede komen aan actief beheer van de vraag en aan intelligent en efficiënt energieverbruik moet tot de prioriteiten van de energie-unie behoren; voorts moet de prioriteit uitgaan naar innovatie in de industriële sectoren met het hoogste energieverbruik.

84. Deze overgang, mits snel verwezenlijkt, zou de eerste bron van voordelen kunnen vormen voor energieconcurrentie, terugdringing van de CO₂-uitstoot en niet te verplaatsen werkgelegenheid.

85. De lokale lichamen beschikken op het gebied van werkgelegenheid en innovatie over krachtige hefboomen om het verbruik van duurzame energie te verhogen en energie-efficiëntie te verbeteren via hun beleid voor woningbouw en woonmilieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening, maar ook aan de hand van onderwijs en beroepsopleiding.

86. Het CvDR wil samenwerken met DG ENER en DG REGIO en het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek om de opties te bekijken voor betere afstemming/strategieën tussen het EU-beleid en de financieringsprogramma's daarvan om in het kader van strategieën voor slimme specialisatie de lokale en regionale inspanningen voor investeringen in energie te optimaliseren.

87. Een versterking van de Energiegemeenschap is van grote meerwaarde. Dat kan onder andere door de mechanismen voor toepassing van het EU-recht in de landen van deze gemeenschap te verbeteren. Ook van essentiële meerwaarde zou de integratie zijn van de landen van de Energiegemeenschap in de EU-mechanismen voor energiezekerheid, waaronder die uit de nieuwe SoS-verordening.

88. De lidstaten worden verzocht om overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel hun standpunten te coördineren en met één stem met derde landen te onderhandelen. Energiesamenwerking kan bijdragen tot de promotie en versterking van de democratie, de rechtstaat en mensenrechten in de partnerlanden.

Externe dimensie van het Europees energiebeleid

89. Het Comité van de Regio's heeft regelmatig deelgenomen aan het platform van het oostelijk partnerschap voor energiezekerheid en de buitenlandse partners moeten de vruchten kunnen plukken van de ervaring van de Europese Unie door de industriële en technologische kennis van Europese ondernemingen te benutten.

90. Projecten voor duurzame energie op lokaal en regionaal niveau zijn cruciaal om de energieafhankelijkheid van de Europese Unie van het buitenland en van leveranciers met belangen aldaar te verminderen. Ook moet er meer gebruik worden gemaakt van de door die projecten geboden mogelijkheden. Het CvDR zou direct moeten worden betrokken bij de ontwikkeling van met name lokale en regionale toekomstige initiatieven met betrekking tot het externe energiebeleid.

Gedaan te Brussel, 14 oktober 2015.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Markku MARKKULA
